

ABRIL.

Redacció i Administració:

R. Catalunya, 38, 1.º

— Telèfon 17135 —

Preu: 50 cèntims

SUBSCRIPCIÓ:

6 pessetes trimestre

SETMANARI NACIONALISTA D'ESQUERRA

ANY I - NÚM. 7

SURT ELS DISSABTES

BARCELONA, 8 OCTUBRE 1938

EDITORIAL

El passat dijous s'esqueia el quart aniversari de la memorable data del 6 d'octubre del 1934. Fita històrica solament comparable amb la proclamació per Macià de la República Catalana. Al fi i al cap, l'Estat Català dins una República Federal espanyola, expressió històrica del President Companys, amb ben poca cosa es diferencia amb aquella. Amb el mot « República Catalana » es donava preferència a la forma del règim, el 6 d'octubre es parlà de l'Estat Català federable amb altres Estats. La doctrina nacionalista de Macià, es podia expressar amb qualsevol de les dues denominacions. L'expressió « federal » que potser quedava poc explícita, donada la posició confederalista del Primer President de la Generalitat restaurada, restava aclarida amb l'altra d'« Estat Català », o sigui l'expressió jurídica de la nació catalana, en forma d'Estat, absolutament lliure, i que fent ús de tal llibertat ja pensava amb establir uns llaços fraternals amb els altres pobles hispànics.

Els fets ens donaren la raó als nacionalistes integrals, que visquérem aquells moments de joia i de dolor després, de la proclamació de l'Estat Lliure de Catalunya. Qui s'oposà aleshores a les nostres ànsies de llibertat, després, el 19 de juliol, poguer constatar el seu error fonamental. Catalunya, amb el seu 6 d'octubre, significà clarament, que amb l'Espanya republicana, camuflada de feixisme, no podia conviure-s'hi.

L'acte del 6 d'octubre, tingué, però, una altra significació, fou l'afirmació contundent de la nostra personalitat. El Govern de la Generalitat i el poble nacionalista, es fongueren en una acció comuna, perquè l'ànima catalana es rebel·lava sense traves ni consideracions. I a l'unison d'aquest fervorós nacionalisme defensàrem igualment tota la legislació obrera que la República havia atorgat als seus treballadors. I, efectivament, aquesta fou derogada i mutilada pels homes del bienni negre propulsors de l'actual agressió feixista. Perquè el mal vent que asseca la llibertat i dignitat de la pàtria, asseca també la llibertat i la dignitat del català. Per això el nostre nacionalisme recull tots els clams de justícia, els neguits provinents del camp polític esquerrista, dels obrers, dels pagesos, són la font inexhaustible de la seva activitat. El nostre nacionalisme, doncs, no serà mai eixorc, és progressiu i amarat de llibertat, llibertat de la nostra terra que lliguem estretament amb la llibertat humana.

El Parlament Català obrí les seves portes per a tancar-les tot seguit. Visió poc clara dels neguits del poble. Santaló, al Parlament de la República ja ho remarcava en nom de la minoria d'Esquerra Republicana de Catalunya. « Es necessari que el Parlament es reunixi més sovint. Cal que el diàleg parlamentari sigui menys distanciat ». ¿Perquè, doncs, no s'ha seguit aquest criteri al nostre Parlament on l'Esquerra Republicana de Catalunya n'és majoria?

En la darrera « Editorial » d'ABRIL, ja ho remarcàvem. Convenia al país un Govern de base netament republicana catalanista amb la col·laboració dels altres partits i organitzacions del Front Popular i que aquest es presentés a rebre la confiança dels diputats, representació directa del poble. Això no va fer-se i tal falla es traduirà en una tasca negativa pel ressorgiment de Catalunya. L'actual Govern de la Generalitat ha passat pel Parlament, però, el Parlament, amb el seu silenci, ja ha donat a entendre el que el poble esperava.

Malgrat tot, encara tenim l'esperança de que la tasca positiva que havia de realitzar-se amb el Parlament obert, el partit majoritari de Catalunya, propugnarà per la realització ràpida d'aquell nou Govern que suava esmentàvem, aconseguint-se amb això, un equilibri polític, que podria traduir-se amb la promulgació de Decrets i Ordres que regissin la vida ciutadana d'acord amb el pensament ideològic i sentir del poble català. Es hora d'acabar, en què d'una doctrina de partit, se'n faci una orientació de govern. El nostre govern ha d'ésser orientat de cara al sentir general del poble català, sense partidismes de cap mena i amb això es contribuirà a donar un major rendiment en profit de la guerra i un millor benestar a la resignada reraguarda.

Commemoració del 6 d'Octubre

Si una bandera en silenci teixiem
com a bandera de la Llibertat,
marcà un silenci en el sublim esclat
que darrera la lluita pressentíem.

Repòs, silenci de no haver guanyat;
trist comiat de l'arma que lluïem
per a un demà més clar que assoliríem
com una Aurora de la Llibertat.

Aurora noble, vermella, barrada...
Octubre roig creador d'un nou món,
com la U. R. S. S., com la Ibèria — maculada

que sobreviuen contra aquells qui són
la taca negra que empastifa el món,
ets, Octubre immortal, fi i començ de jornada.

JOSEP M.ª PROUS I VILA

Femina

EL CAMP

A en Joan-M.^a, l'excel·lent treballador del camp
i avui no menys excel·lent soldat de la República.

Hem llegit a les notes telegràfiques de la secció « Comarques », d'un periòdic local, una d'aquestes notes, potser la més senzilla i sòbria, però que ens ha fet parar-nos una estona davant les seves lletres. Diu, referint-se a una ciutat del Baix Camp, eminentment obrera i agrícola, que « després de molts mesos de no ploure, les pluges caigudes recentment s'han emportat bona part de les avellanes ». I res més. Així, senzilla, curta, però crua.

L'aigua s'ha emportat bona part de la collita d'avellanes!

El camp!

I per una rara associació i lligams d'idees, reveiem el camp, el camp que és vida de les ciutats. I un bocí d'aquest camp, el Baix Camp, la plana de la comarca reusenca-tarragonina.

Tu, el condescendent amic i amiga que ens llegeixes, ¿saps què és el viure al camp? El coneixes el camp? Oh no, no diguis que el coneixes perquè hi has anat d'excursió ni què saps de la vida del camp perquè has passat vuit dies d'estiu en una casa de pagès: això no és conèixer el camp; això és com si un

llibre — un bon, excellent llibre —, en lloc de llegir-lo detingudament i a consciència, sols el fullegessis i en miressis les làmines. El camp, estimats amics i amic, és una cosa tan complexa a l'ensens que senzilla! És una delícia tan gran! És un misteri meravellós, indesxifrable!

Tu, amiga, i tu, l'amic, que heu nascut i viscut sempre a ciutat, poc podeu saber què és la vila, el poblet — més concret: el camp. Però, si voleu saber-ho, si per uns moments voleu deixar les vostres oficines i tallers i convertir-vos en boniques pagesetes i forçuts pagesos, veniu, veniu amb nosaltres vers aquesta plana florida i verda, ubèrrima, exuberant, fèrtil, que des de les erectes muntanyes del feréstec Montsant i les poblades de La Mussara, fins a la mar blava de Tarragona, Salou i Cambrils, fan un dossier magnífic de vida; fruits, fruits, més fruits, que es converteixen en la vida de tota aquella comarca.

Mira, veus, ara suposem-nos la tardor. Aquelles tardes curtes, però que es resisteixen a abandonar el dia, talment com si temessin perdre's en el regne de

ESTATUT INTERIOR DE CATALUNYA - Article 53. El Govern haurà de dimitir sempre que el Parlament li negui la seva confiança, en la forma que determina l'article 30 d'aquest Estatut Interior. Aquest precepte serà també aplicable als Consellers individualment

la fosca; aquells capvespres de frescor agradable, amb sentor de fruits assonats.

Lentament l'hivern s'apropa; la pau que regna al camp durant els mesos d'hivern! Ah, tindràs fins un sobresalt: mai no podràs creure't que aquells arbres pelats, nusos, ensenyant els seus troncs i rames talment com braços retorts, d'algun ésser que fou, puguin tornar a poblar-se i a florir. Mai no podràs imaginar-te com aquella crostra resseca i freda, morta dirien, que trepitges quasi amb respecte — el respecte al que no existeix —, pugui tornar a poder fer reviure els arbres i fructificar les llavors. Tanta sensació de no existència ho envolta tot!

Però, encara que exteriorment sigui certa aquesta sensació de no vida, encara que damunt dels arbres nus i la terra resseca caigui la pluja persistent i tallant d'hivern i fins alguna vegada l'espès mantell de la neu, sota aquesta indiferència d'existència, sota tanta fredor, la naturalesa va fent la seva via. Aquest letargament d'ara és el repòs — ben merescut — amb què la terra reposa del treball de l'estiu i es prepara pel que vindrà.

I un bon dia la terra tindrà com un sacudiment per tota ella, la primera senyal de la germinació, amb la florida bella i àurea dels ametllers en flor. Quina cosa tan bonica i estranya és contemplar un ametller florit, de flors petites i delicades — atrevides —, enmig de la fredor encara, que atenalla a tots els altres arbres! I llavors és cada dia que la terra, la naturalesa, el camp, té una sensació nova de vitalitat. Després dels ametllers els arbres-fruïters: aquelles flors rosades que seran els préssecs dolços i vellutats; aquelles floretes petites, petites — més que les d'ametller — i oloroses que seran les agredolces pomes; i avui un arbre i demà un altre, tots aniran poblant-se del borboll de verdor — com la senyal d'homenia d'un infant quan vol ésser ja home. Els ceps, petits, arrapats quasi a la terra, també treuran el seu borboll — diu una dita pagesa: « Per sant Josep, el brot al cep ».

I ara ja, en aquesta època, comença la tasca, ininterrompuda fins a la propera tardor, del treballador de la terra, del nostre pagès.

El bon temps s'apropa, aquell en què les flors comencen a enjoiar-nos la vista i a perfumar l'ambient; el de les pluges fresques i renovadores — talment el perfum amb què s'envolta la joveneta presumida. I entrem de ple a l'estiu. Aquells dies clars, plens de llum i de sol, d'ambient embriagador i voluptuós. No recordem qui, digué que el camp — el camp en general — quan arriba aquest temps de la calor tan forta, està embriagat del seu mateix fruit i flor: potser és veritat. El llevar-se amb el dia: el xarroteig dels ocells, el cloquejar de l'aviram, el lladruc del gos, el potejar de la mula, l'olor de la flor — potser més intensa en aquella hora primicera —, tot això predispesa ja a un anhel foll de viure, d'ésser. El replegar els fruits: les avellanes — aquestes avellanes que ara la pluja ha tingut la mala pensada d'emportar-se'n, potser avoriosa de tant de tresor — com joïells que van caient del damunt de la bella; les garrofes, negres, lluints, aspres; la verema, dolça i embriagadora; el pagès que clava amb energia l'aixada a la terra mentre impetuosa l'aigua corre folla pel rec i s'atura als peus de les plantes on porta vida, tot embrutant de fang els peus de l'home; o bé quan amb la mula pacient va seguint parada enllà amb l'arada obrint-li un solc profund, deixant com una ferida oberta; dues papallones que s'empaiten; una abella que passa brunzent; un llargandaix que s'amaga, i un sol fort, que cega els ulls i crema el rostre, que et fa córrer amb pessigolleig la sang per les venes i preguntar-te estranyat: què serà allò: allò és la vida, res més, i contra la llei de la vida res ni ningú no hi val.

Aquelles migdiades tan quietes, encalmades, que ni la més petita de les fulles es belluga, en què fins els ocells han emmudit en els seus alegres cants, en què res torba l'augusta serenitat d'aquella hora, i en què sentis, perceps en t'u aquesta influència misteriosa de l'embriaguesa de vida i de voluptuositat de l'ànima i de la carn.

La tarda que s'escola i la nit que s'apropa, amb mostres evidents de re-

posar del viure tan intens de la jornada, aquella flaire de la terra humida, els estels parpallejants, el sospir dels arbres i de les plantes — sospir de descans, aroma penetrant i fort, sospir d'haver viscut un altre dia entre plantes i arbres i flors, damunt la terra calenta del sol o fresca de l'aigua —, tenint per dosser la volta blau-fosc del firmament.

Però aquests dies també passen, també lentament la naturalesa va perdent amb intensitat de sentir i de viure; i altra vegada la tardor ve a estendre damunt la natura el seu mantell de descans.

Diga'ns, amiga i amic, t'ha plagut una mica aquest viure d'un dia de cada època, al camp? Nosaltres que hi hem conviscut tantes vegades, nosaltres que sabem què és menjar el primer raïm i la primera figa des de l'arbre estant; que sabem del cant del passarell i del cloquejar de la perdiu; que manta vegada ens hem esquitxat d'aigua en « girar »

aquesta aigua tot regant un « quadre » de verdura; que hem tingut les mans brutes del suc dolç i fantàsticament bo del raïm mentre dura la verema tot emplantant la « llauna » per entre les « tires » dels ceps; que hem tingut els dits morts de fred durant la recol·lecció de les olives — aquella capa de gebre que les amaga, gelosa, als ulls de l'home —; en fi, nosaltres que en sabem quasi tots els misteris i meravelles del camp — del nostre Camp —, i que per saber-les ens plauen tant, ens creiem que són del grat de tothom.

I com que vosaltres, amics, sou homes i dones de sentiments, de comprensió i visió clara, de sentits de vida, sabeu que sense el camp no és possible la ciutat, i per això, condescendents — i també agradant-vos força, confesstu-ho —, ens heu acompanyat en aquesta excursió escrita pel nostre Camp.

ANTONIA ABELLÓ

CAMINS DE DOLOR

Poemes de la nostra guerra

III

LA PARTENÇA...

Quina tarda, aquella tarda,
que al front te'n vares anar!
Encar sento la basarda
i el regust del teu besar!...
— Adéu! Pare! — Vares dir-me
— Adéu! Fill! — Vaig dir-te jo.
Somrient vares besar-me
i jo vaig fer-ho en un plor!
Com et veig per la dreuera!
La manta creuada al pit,
motxilla, plat i cullera
i amb el rostre amorosit.
El perfil de ta figura
va perdre's carrer enllà,
la recança encara em dura
i el ressò del teu parlar!
Dintre la tarda quieta
un desig volà en l'espai,
sentí un xiscle d'oreneta
i un plor que no acaba mai!...
Resta'm l'ànima retuda
d'un amarg pressentiment...
Ai, oreneta poruga!
Vola, vola pensament!...
Quina tarda, aquella tarda,
que a la guerra vas marxar!
Encar sento la basarda
i el regust del teu besar!...

R. MASSIP I TARRAGÓ

DE LA RERAGUARDA AL FRONT

LLETRES AL MEU GERMÀ

IV

Estimat Pere:

Et prometia en la meua lletra anterior comentar els fets esdevinguts a Europa en el transcurs de la darrera setmana i en bona fe que no creia haver-ho de fer sobre la base dels acords presos per quatre potències entorn d'una taula a Munic. Diuen que la pau està salvada! Salvada de què? d'un perill imminent sí, però no de la indignitat. El perill de guerra que gairebé es creia esclatada, no haurà estat sinó ajornat i els mateixos que a costa de la dignitat dels pobles que representen i del sacrifici dels altres, diuen haver-los salvat de la catàstrofe, tàcitament ho neguen ells mateixos, quan proclamen la necessitat de prosseguir la política de rearmament. Hom atribueix a Eden la frase de què: « guerra ajornada pot ésser guerra evitada » però si per humanitat celebrem que es retardi la guerra a casa dels altres — a casa nostra fa més de dos anys que en tenim —, amb l'esperança de la possibilitat que l'evitar vèssim de sang sigui definitiu, com a ciutadà em repugna que uns senyors al servei d'interessos homogenis, els del capitalisme tentacular, disposin lliura-

ment del béns i de la voluntat alienes. La política constant de claudicacions dels que haurien de vetllar, d'acord amb la història dels països que diuen representar, per l'imperi de la raó, de la llibertat i de la justícia, únicament porta a l'envalentonament dels qui, igual que en 1914, pretenen junyir sota la seva bota tots els altres països. La solució definitiva, evidentment no vindrà mentre subsisteixin aquests règims d'artifici que són els estats actuals, que prou es nomenen democràtics, però que llurs actes no responen pas als enunciats. Una claudicació en porta una altra! Quina serà la propera?

Al meu entendre, a casa nostra, som nosaltres i no pas els veïns més o menys llunyans els que hem de resoldre les nostres lluites i els nostres afers. La base on aguanta el poderiu dels que governen — els Estats nomenats totalitaris i que són, aparentment, els que avui — com diu la nostra dita casolana — « tallen el bacallà », es estantissa del tot i la meua confiança, rau en un demà que voldríem proper, però que serà, més o menys llunyà, en què els pobles, els veritables pobles s'hagin desfet d'aques-

tes carcasses d'artifici dels que han donat en nomenar-se per sarcasme: « Phürrer » i « Duce ».

D'ací pocs dies s'escaurà el quart aniversari del 6 d'Octubre, data que els catalans amb noble orgull, entenc jo, hem de commemorar el gest digne de Catalunya en oposar-se a què tinguessin cura dels interessos de la República els que havien d'esdevenir-ne els seus botxins, honora tot un poble i la nostra voluntat, la proclamada pel President Companys en aquella data, és la que ha de prevaler, ho crec sincerament, car el nostre esperit racial és indomable i a cada rebrotament pren més ufania. Els dies passats en el vaixell « Ciudad de Cádiz », que ja no existeix, amb totes les seves incidències, seran sempre per a mí inoblidables. A l'angoixa constant que els de casa passaren per al fill i el germà absent tu hi participaves en una part important i en recordar ara el meu captiveri de llavors, en ocasió de recordar aquella data, et reitero d'ací estant l'expressió del meu reconeixement ferm i constant.

Ja sé que les nits de tardor, que no són sinó un preludi de l'hivern que s'acosta, us són pesades, pren paciència i que el teu esperit no defalleixi, com estic segur que no defallirà, tot pensant que el sacrifici actual ho és a llavor de qui únicament ens el pot exigir, la nostra Pàtria.

Sort, salut i victòria et desitja cordialment el teu germà.

RAMON

2 d'octubre del 1938.

QUAN VAL UN HOME?

Ara que tot inclina a creure en les possibilitats — tant de bo fossin remotes! — d'un nou carnatge intercontinental, no està per demés tenir una idea d'allò que val, intrínsecament, un home, pres d'una manera genèrica. El càlcul no basta, no cal dir-ho, el valor intel·lectual.

El doctor americà Pearl ha calculat que un ciutadà (americà) val, per terme mig, 30.000 dòlars, uns 450.000 francs. Aquesta valoració comprèn des dels vint als quaranta anys. En arribar a setanta, un americà no val més de 400 dòlars. Així, el que s'apropa als cent anys, no deu cotitzar-se més enllà de deu o dotze dòlars.

Us hi fixeu? Admetent que a tots els països els homes mereixin una valoració equivalent, els ciutadans més cars són aquells que hom sacrifica més profusament en aquesta monstruositat estúpida que es diu guerra. ¿No podrien els capítosts de tot arreu fer números i comptar que fins i guanyant les guerres, hom hi perd diners, tingut en compte del capital immens esmerçat en homes?

Ja que els factors morals, ètics o espirituals no els diuen res, almenys que comptin amb els dits i no s'entossudeixin a arruïnar-se tot destruint-nos.

J. M. FRANCÉS

TOTS ELS
DISSABTES
COMPREU
ABRIL
EL SETMANARI
DELS CATALANS
NACIONALS

ESPORT

Una de les orientacions més lloables dintre l'exèrcit popular, és l'estímul i ajut donat a l'esport en les seves diverses manifestacions. Contemplem aquests torneigs populars organitzats dintre els quadres de l'exèrcit i forces armades, amb tot l'amor que un antic fervent de l'esport pot sentir, però ens complauria que aquestes activitats no quedessin limitades a competicions entre representants de diverses unitats, cosa per altra part molt lloable; ans bé, fent extensiva la pràctica de l'esport, la cultura física a tots els components de l'exèrcit popular. Que a mesura que les necessitats de la guerra ho permetin, tots els components de les diverses unitats és trobessin subjectes a unes classes obligatòries d'entrenament i cultura física, principiant pels recentment incorporats, en els corresponents camps d'instrucció i acabant pels qui, procedents del front, és trobin descansant en punts més o menys apartats de la lluita.

Si l'antic aforisme « mens sana in corpore sano » afirma que un cos sa i robust facilita un esperit i una intel·ligència robusta, no és menys veritat que a vegades una intel·ligència i un esperit forts i ben disposats es troben impossibilitats i lligats de rendir el que podrien, per una manifesta inferioritat física.

Aquest cas es fa més patent quan es tracta de soldats, de combatents. Avui

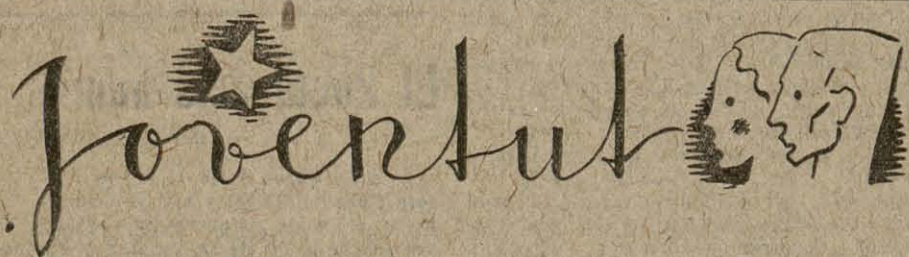
podem veure molts homes a qui el seu estat físic no permet donar en la lluita, el rendiment que la seva pensa i el seu cor desitgen. Es senten valents en esperit, però la defallença física els aclapara.

Aquest prejudici no ha de deixar-se en oblit. Si l'exèrcit, amb la seva disciplina obligués a tots els seus components a les tasques de la cultura física, no hi ha dubte de que al cap de pocs mesos, la resistència física del soldat de la República en general, augmentaria, permetent una notable millora en el seu rendiment.

I després, restablerta la pau, el soldat de retorn a la llar i al reemprendre les seves tasques ciutadanes, conservaria, segurament, les habituds contretes i les seves energies d'home sa, fort i optimista; es reflexarien profitosament en l'esforç a que tots estèrem obligats per a la reconstrucció de la Pàtria.

Exposem aquestes idees i voldríem veure-les ben plasmades, amb l'únic desig que la nostra terra fos la més forta en tots els aspectes i que si el cultiu de l'esperit per orgull nostre no sols no és ressent de l'actual tragèdia, sinó que es té cura d'intensificar-la en la rera-guarda i en els fronts, puguem dir el mateix pel que atany a la cultura física, puix que una i altra constitueixen la base de la potència i energia dels pobles.

J. QUINTANA

AUTONOMIA I NACIONALISME

Per LLUM VALLS

Quan tothom hauria de tenir ben definits aquests dos termes, troben sovint catalans que davant d'ells vacillen d'una manera lamentable.

Algú els jutja incompatibles i d'altres o bé els consideren com dues coses anàlogues o bé deixen el seu catalanisme sense definir, tement desvirtuar-lo en acceptar una d'aquestes dues fórmules.

Per al català racialment català, el problema no existeix. El seu ideal és el nacionalisme absolut i sense cap claudicació. Sap que nacionalisme vol dir llibertat autèntica i absoluta en tots els ordres de la nostra vida: Sap que nacionalisme és l'ideal que mena l'actuació de l'antiga Catalunya medieval durant tant de temps inconeguda o envoltada per el vel de la llegenda. Per a ell l'autonomia és un punt intermig entre el que vol assolir i l'opressió de que pretén deslliurar-se. Sap que el període d'autonomia no fa sinó capacitar el seu poble per al futur gloriós que espera anhelant; però mai, sota cap circumstància, ni en cap moment l'accepta com definitiu.

El tipus de català fals pot acceptar l'autonomia com fórmula definitiva i ho farà empès per un interès o mogut per la covardia. Solament aquells que puguin aconseguir un lucre material o que temi els incidents de la lluita i desrecii la seva glòria, pot abandonar la justícia representada per una causa noble i raonable, per esdevenir esclaus regalats d'un dominador i homes indignes per al seu poble.

Aquells que temen pronunciar-se davant d'un dels dos mètodes, si pretenen

ésser catalans sincers, tampoc poden vacillar.

El que es digui català ha de sentir l'orgull de la personalitat que les característiques ben determinades del seu poble li donen; i si sent aquest orgull, si parla el seu idioma públicament i practica els seus costums amb el cap alt, ha de comprendre forçosament la necessitat màxima del seu poble; esdevenir Estat per desenrotllar lliurement aquestes característiques.

El nacionalista convençut, però, davant de l'autonomia no se sent humiliat. Ja ho hem dit: l'accepta com una fórmula temporal. Sense veure representat el seu ideal en la inestabilitat del sistema autòmic, sap copsar en ell un iniciament al nacionalisme i aprofita la seva durada per capacitar-se en tots els ordres de la seva vida, per esdevenir un ciutadà conscient el dia que el seu país sigui un poble més en el concert d'estats de la humanitat.

Cal comprendre bé la finalitat del poble de Catalunya; finalitat que cal proclamar ben alt per evitar equívocs i regularitzar la nostra marxa a través de la història.

Catalunya accepta avui l'autonomia només que com un mitjà que la porti al nacionalisme integral. I, portat aquest programa a la pràctica cal dir:

Catalunya lluita avui com estat autòmic al costat d'Espanya, contra el feixisme, per a combatre'l demà com a potència lliure amb la resta de la humanitat.

DEL FRONT ESTANT

PERSUADIU-LOS

En ésser incorporada la lleva a la que nosaltres pertanyem, fórem destinats a una Brigada en la qual mai no hi havien anat catalans, ja que la quasi totalitat dels que la componien eren d'altres pobles d'Ibèria, especialment de Múrcia i d'Andalusia; entre ells algun que altre de llevant, però que arrossegats per

l'ambient, havien deixat a part la seva parla.

En repartir-nos entre els batallons i Companyies — érem uns 400 homes —, féu que en cada un d'ells ens agrupéssim i ja de moment, a proposta de no sabem qui, acordàrem nomenar una comissió per tal de fer front a qualsevulla even-

tualitat que es presentés. I en prendre aquesta determinació volem fer constar que no és pas que els nostres nous companys ens rebessin malament, ans al contrari, semblava que vegessin amb bons ulls la nostra arribada, el que féu que aviat ens relacionéssim; i la convivència en tots moments ha estat admirable.

A mesura, però, que ens anàrem agafant confiança, contatàrem en els nostres companys un fet que ens decidí a desplegar una gran activitat. Aquell fet consistia en que en parlar de la personalitat de Catalunya, l'acceptaven com aquells infants que aprenen la lliçió de memòria, però que no comprenen la seva vàlua. Ells feien igual. Es deien — i ho eren — amics dels catalans, però a la seva manera. Per ells, Espanya era Espanya. Volien per Catalunya un règim que no sabem com denominar-lo, ja que volien donar-li totes les llibertats, però en parlar-los-hi del que consistien aquestes llibertats, s'acoloraven, i ja sortia allò del desmembrament de la pàtria.

Les converses, de cada dia més, anaven aguditzant-se. El tema sempre candent era el mateix: Catalunya. Això féu que acordéssim emprar una nova tàctica per a persuadir-los de que la nostra posició era justa. Començarem per evitar les discussions, perquè amb elles en lloc d'ajuntar-nos, ens separàvem. En canvi organitzàrem unes classes per analfabets i semi analfabets — a la nostra Companyia n'hi havia 9 i 4 respectivament — que fóren rebudes amb un goig immens. Milloràrem en molt el diari rural, especialment la part espectacular — la que a ells plaia més — mercès a un xicot pintor que va posar-hi el que es diu: tot el seu saber. Els hi proporcionàrem el necessari per escriure, ja que nosaltres en disposàvem degut a la proximitat de les nostres llars, ço que permetia que ens n'enviesin. I foren tantes i tantes les proves de germanor que els hi donàrem, que no els

quedà altre recurs que reconèixer l'equívoc que tenien del caràcter català.

Fou, doncs, llavors quan consideràrem que s'havien de reemprendre les converses d'abans. Els parlàrem del que fou Catalunya i de la seva esplendor, de que l'agrupament forçós que els pobles d'Ibèria sofrien, no era sinó fruit del sentiment opressor dels que s'anomenaren Reis Catòlics i dels seus continuadors fins a l'últim Borbó; de les precaucions a tot el nostre; del treball; del caràcter; dels costums, i, en fi, de tot el que acusa la nostra personalitat.

Pertocant els nostres sentiments i predisposició a l'ajut bèl·lic, els férem constatar el magnífic exponent de les columnes Catalanes que de bell antuvi marxaren als fronts del Centre i del Sud; i ara, plenament viscut per ells, el comportament admirable observat en les batalles de l'Ebre on la sang generosament donada es confonia en un sol i suprem ideal. Quin? El de foragitar als invasors i al feixisme, que és opressió, per tal de defensar la nostra Terra i disposar-nos a reconquerir per la Llibertat, la dels altres pobles ibèrics.

Així els parlàrem un dia i un altre dia i sempre, i ells anaren cedint en el seu punt fals, fins que per mitjà de la persuasió aconseguírem fer-los reconèixer els nostres drets i que, àdhuc, alguns d'ells se'n convertíssin en fermos defensors, ja que la tesi sostinguda per nosaltres d que com més afermats a tot el nostre estiguem els catalans, els bascos, els castellans i així tots els altres homes, més forta serà l'abraçada espiritual que ens donarem tots els pobles que componem el sòl ibèric.

Per tant, amics catalans que esteu dins els rengles del gloriós Exèrcit Popular, no és prou que els companys que tingueu de parla castellana acceptin el fet català; profunditzeu-los, i si compreneu que no estan prou convençuts de la nostra raó, teniu un deure de patriotes a complir: Persuadir-los.

PERE GARCIA

CARNET INTERNACIONAL

Un cop passades les primeres impressions del resultat de la conferència de Múnic impressions que com no podia menys que succeir, es traduïren en una sensació general d'alleugement, pels pobles que han vist esfumar-se de moment el fantasma de la guerra, la reflexió serena dels fets i de les seves conseqüències porta ràpidament a mesurar els resultats veritables i la situació creada, per un acord signat per quatre caps de govern, quatre homes sols, al marge dels seus pobles.

El que pensi el poble alemany o bé l'italià no compta, doncs, en aquests països fa temps que la crítica i el dret d'opinió estan absents de la vida pública. No és el mateix a França i Anglaterra, on els governants deuen comptar amb els altres partits i de manera principal amb l'opinió pública.

En escriure aquestes ratlles, tenim coneixement de la primera sessió de la Cambra dels Comuns i hem pogut llegir el formidable allegat del ministre dimissionari de Marina contra la política del Primer Ministre. També Eden i els caps de l'oposició han criticat el procediment seguit per a salvar la pau.

No tenim notícies encara de la reunió de la Cambra francesa, convocada per avui, però no és difícil predir, que Daladier es veurà encara més compromès que el seu col·lega britànic, per a poder defensar la seva gestió.

En efecte; França és qui, a part de la víctima propiciatòria, Txecoslovàquia, surt més afeblida en la nova situació. Al no complimentar els seus compromisos envers la seva aliada, forçosament el seu prestigi disminueix davant les potències secundàries. A més, Txecoslovàquia era un aliat segur i els polítics francesos havien ajudat i cultivat amb cura especial l'amistat del poble ressorgit després de la Gran Guerra. Vell poble que en recórrer la seva personalitat s'apressà a viure alegre i optimista, construint un estat modèlic i una economia sòlida i florent gràcies a l'esforç i entusiasme. Es sentia segur perquè comptava amb tractats i acords amb d'altres nacions més poderoses. Entre els seus amics, el qui més comptava i el més segur, per als txecs, era França.

A més de les crítiques que l'acord ja famós ha de despertar per part de les esquerres, en comprovar que el primer resultat és l'enfortiment dels règims de dictadura, Daladier sofrirà segurament els atacs dels homes de dreta, que abans i per sobre de tot, es senten francesos. Pertinax, de Kerillis i d'altres, en els seus comentaris d'ahir i d'avui marquen ja una posició clara. Els ministres, situats més a la dreta del Gabinet, no amaguen el seu descontentament davant la gestió última del seu president.

Podria molt bé explicar Daladier, que els reaccionaris francesos tenen la major responsabilitat en la preparació de la situació actual pel que atany al seu país, però no cal perdre de vista que l'actuació dels diversos governs del front popular resulta també molt deplorable en mantes aspectes, especialment pel que fa referència a no abordar els problemes amb decisió i en no plantejar les situacions clares.

Fa temps que el país veu experimentar una profunda crisi en la seva política interna, crisi que arran del triomf del Front Popular el 1936, semblava derivar vers la consolidació de la democràcia, orientada a una millor justícia social, però que en dos anys, i després de successius canvis de govern, sempre i progressivament orientats vers el centre-dreta, ha vingut a parar a la situació d'aquest moment.

Un govern de composició radical-socialista en la seva majoria i amb la responsabilitat absoluta del seu cap, a l'ensem, cap del partit, és el responsable del discutit acord de Munic. És molt probable que les dretes, en nom de la seguretat de França, combatin aquesta gestió i col·laborin en produir una crisi més o menys immediata, aconseguint la dissolució del Front Popular, el cabrenament del qual és un dels seus més fervents desigs. No ens estranyaria gens, que a la satisfacció de Chamberlain pels resultats de la seva actuació personal a Munic, s'ajuntés la que podria produir-li el que la direcció política de França vingués a parar a mans reaccionàries. De l'energia dels partits esquerrans i del poble francès depèn el pròxim esdevenidor del país germà. — S. FIGUERAS.

IGNASI IGLÉSIAS

Demà es compliran deu anys de la mort del gran dramaturg català, poeta dels humils, home de cor generós, que es digué Ignasi Iglésias. Patriota exemplar, oferí constantment a Catalunya la seva glòria. En l'acte memorable del seu enterrament, que tingué lloc en plena dictadura militar, el poble, aquell poble que ell tant havia estimat, corresponia al seu afecte acompanyant-lo en massa i sense defalliment en llarga caminada, fins arribar a Sant Andreu, la seva barriada predilecta per ésser excel·lentment obrera i també per ésser el lloc on vivien molts amics seus, protagonistes d'algunes de les seves obres, com aquell velliet que durant l'enterrament, amb moltes dificultats aconseguí fer-se pas fins al costat del ferretre, demanant-li deixessin besar el taüt; era un treballador dels que varen treure de la fàbrica de «Ca'n Gana» perquè havia perdut, les forces; era un protagonista d'«Els Vells», que havia viscut l'episodi que va inspirar l'obra mestra de

sense defallença, tot superant-se, no deixà de produir i no sense dificultats anà estrenant diverses obres. Fou, però, en 1903 amb «Els Vells», estrenades ja «La Mare Eterna» i «El Cor del Poble», que aconseguí un èxit sorollós que el situà entre els autors del primer pla, ratificant la seva posició en estrenes successives: en 1906, «Les garses»; «Foc nou», en 1909; «Flors de cingle», en 1911; «Els emigrants», en 1916; «La Senyora Marieta», en 1919; «La nostra parla», en 1920, i, en la darrera estrena, «La llar apagada», en 1926. Aquestes obres, juntament amb moltes d'altres, li donaren merescut renom ací i fora de la nostra Pàtria, on també, traduïdes, foren representades diverses d'aquestes amb èxit remarcable.

Ignasi Iglésias, sofrí en diverses èpoques el buit que li feren determinats sectors, però ell estimava i tenia fe en el poble ço que palesava sovint amb els seus actes i ho manifestava en ocasió de l'homenatge que Catalunya li tributà al Parc de la Ciutadella quan, entre altres, pronunciava aquestes paraules: «Els poetes són ben poca cosa, però quan un poeta té als seus peus tot un poble com aquest, que sou vosaltres, si vol, pot abastar els estels de l'infinit». Joan Maragall, amb esperit finíssim, destacà l'amor que Iglésias sentia per als humils, i aquesta pàgina s'honora amb la reproducció d'un treball seu, que fou l'origen del qualificatiu de «Poeta dels humils».

El públic correspongué al seu amor, restant-li sempre fidel, i quan passava — per les dificultats a què abans fèiem al·lusió — temps sense estrenar i una nova obra seva, prenia cos en els escenaris, era el Poble, no el públic solament, que romania adicte a ell; podia haver-se trencat el contacte, però no la fe mútua entre públic i autor, i això l'esperonà sempre; sabia que comptava com a adictes fervorosos persones d'estaments ben diversos; de gust, de sensibilitat i de mentalitat diferents; del taller i de la fàbrica al cercle intel·lectual, del saló burgès a la celda solitària de la presó, de

tot arreu sorgien incessantment cors i voluntaris que corresponien a l'abraçada d'aquest home que semblava haver vingut al món per a vessar tendreses. La sinceritat planava damunt de totes les seves obres i aquest era evidentment el secret dels seus èxits, car era essencialment un home bo i qui el coneixia a fons, trobava sempre la imatge fidel de l'autor en totes i en cadascuna de les seves obres.

En ocasió de la «Festa de la Poesia» celebrada a Figueres el 1906, Ignasi Iglésias, encarregat de pronunciar-hi el parlament de gràcies, digué amb veu xopa de cordialitat, aquests mots: «Tot-hom hi cap vora nostre; a ningú no preguntem d'on ve, si es presenta amb els braços oberts. Tots els homes generosos, parlin com parlin, vinguin d'on vinguin, són germans nostres. Que se'n entornin, que no s'hi quedin entre nosaltres, aquells que portin el cor inflammat d'odi; que desfacin el camí, retrocedint cadascú al seu lloc d'origen, car el nostre amor ofegarà llurs ires i com el sol, a ple dia, eclipsarà la dèbil resplendor de llurs passions insanes». Puig i Ferrater escriví en ocasió de comentar una obra de l'Iglésias: «La sinceritat, dignitat el que vulguin els partidaris del cinisme en art, té gran importància en la creació artística. La sinceritat en l'obra d'un home, és el resplendor de la seva ànima, projectant-se damunt de les seves criatures. Un home insincere mai no podrà ésser gran del tot, per riques que siguin els elements que componen la seva naturalesa. Un home senzill, humil, es pot elevar fins a la grandesa, fins a l'heroisme, per la seva sinceritat profunda». I aquest és el cas de l'Iglésias. Bondat, sinceritat i intel·ligència; qualitats en ell inseparables.

Esmentarem encara una anècdota que palesa la seva simplicitat i el seu

tan honrós com aquest, que haurien d'exercir-lo només els homes purs, sense màcula, la flor dels ciutadans? Encara no està satisfeta amb això la teva vanitat de dona?... «Es dolorós de dir-ho, però certament no ha estat pas aquest el sentir i el pensar — posat a la pràctica — de molts dels que en tots temps han regit els destins de la ciutat.

La seva obra pòstuma — que és d'esperar que algun dia veurem representada — «La baldusa d'or», constituïa la seva il·lusió i diuen els que la coneixen que no manquen motius per a esperar-ne un dels èxits més sorollosos que mai havem conegut. Tot hi fent ja bastants anys que aquesta obra és escrita, no fou portada a l'escena per inconvenients d'altri i, malgrat la seva il·lusió, renuncià a veure-la estrenada en altra llengua que no fos la vernacle, a despit de que reiteradament se sollicitava la seva autorització. El seu patriotisme, era quelcom positiu.

Catalunya, que en el transcurs de la seva gloriosa història, s'ha vist tantes vegades amargada per homes que deien estimar-la, tots ells antípodes d'Ignasi Iglésias, necessita d'homes que, com ell, reuneixin condicions que és completament entre si i el nostre homenatge a la seva memòria ensems que el millor tribut que podem ofrenar a la Pàtria, és, no hi ha dubte, el de procurar emmullar-nos amb la seva obra i a semblança d'ell ofrenar honestament tot el nostre valer i saber a la nostra única Pàtria, a Catalunya!

RAMON SABRIÀ I ROCA

El Poeta dels humils⁽¹⁾

Per Joan Maragall

¿Sabeu quina és la virtut primera de tota l'obra de l'Iglésias? Doncs, és l'amor: és a dir, l'amor humanitari, el sentiment actiu de la germanor de tots els homes, i fins de l'home amb les coses: és un posat d'home fort, entermit en la contemplació de la vida.

Això ha traspuat sempre de les obres de l'Iglésias, fins d'aquelles que semblen inspirades en tesis ben contràries a aquell sentiment, fins en la sàtira més amargant, fins en l'himne més esbojarrat a l'individu triomfant; sempre en el fons de qualsevulla d'aquestes coses hi ha una ànima fortament enternida, que tesi, sàtira, himne o contemplació, tot ho resol en amor; totes les seves actituds es defineixen en el gest de l'home que abraça.

I això es veu fins en la seva figura personal, física. Mireu-se'l: és un home alt que es corba per abraçar als més petits; és una cara ferrenya que sempre està a punt de plorar de bondat, de plànyer algú; perquè ell ha vist el dolor de la vora, i fins quan no el veu el present amagat dintre de cada pit, dintre de cada casa tancada; i sap que mai planyerà en va, perquè sempre hi ha algú per a plànyer. Encara que no senti queixar-se a ningú, va pel món dient: «Pobrets! Pobrets!...», i està segur que a cada instant sentirà arrencar un plor retingut que la seva paraula pietosa deslliurará.

Aquest és el misteri de l'atracció social que té l'Iglésias i el secret de la seva popularitat.

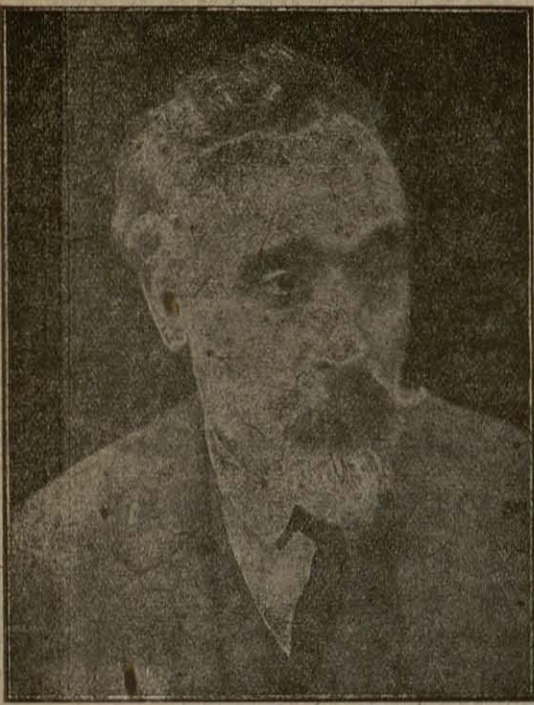
No hi ha res més popular que el dolor, i qui el coneix ja té obertes les portes del cor del poble, i qui el sap plànyer ja se'l pot tenir per ben guanyat. Perquè el poble té un gran instint per conèixer quins són els seus, i a la curta o a la llarga, els tria bé.

A l'Iglésias l'ha triat bé, tot de seguida que l'ha conegut; perquè el seu tresor de simpatia és tan abundant, que ni un moment pot amagar-lo, i a les quatre paraules que teniu amb ell o amb les seves obres, sabeu de seguida amb qui parlu; i mai més us enganya.

Per això, de tots els poetes catalans, ell és el més popular i això és justícia del poble.

I jo voldria que aquesta justícia fos cada dia més eficaç, més activa, més transcendental; que el poble trobés en l'Iglésias el seu heroi complet.

(1) Maragall escriví aquestes sentides paraules perquè fossin llegides en un acte d'homenatge a Iglésias, organitzat amb ocasió d'una festa escolar. Aquest és l'origen de «El Poeta dels humils».

l'Iglésias i hom el va veure plorar, talmunt com si se li hagués mort un fill...

En el cementiri, un dels millors amics del poeta, Pere Coromines, pronuncià uns encertats mots de comiat que reflectien el que havia estat la imponent manifestació de dol: «Si la teva ànima ha rondat aquesta tarda encara les teves despulles, haurà pogut veure que avui el poble de Barcelona ha estat digne de tu».

No som nosaltres els indicats per a parlar de la seva vàlua com a dramaturg-poeta, car ha estat tot el nostre món intel·lectual que oportunament l'ha judicat; ni som nosaltres els qui tinguem de donar un índex de les seves obres, prou conegudes per tots els que, patriotes, coneixen les vàlues positives del nostre Teatre Nacional.

En glosar avui el nom preclar d'Ignasi Iglésias amb motiu de l'aniversari del seu traspàs, solament com a homenatge modest, sigui'ns permès d'exhumar alguns textos i també d'esmentar algun fet anecdòtic com a reflex de facetes de la seva personalitat.

Ignasi Iglésias, fill de modestíssima família d'obrers, demostrà ben jove encara, les seves aficions artístiques que foren les que prevalgueren quan els seus pares intentaren en lloc de les arts, fer-li seguir l'estudi de les ciències, i, per damunt de les arts plàstiques, preferí la literatura teatral per la qual, infant encara, havia demostrat predilecció. Com en els començaments de gairebé tots els genis, els seus primers passos en els medis teatrals foren difícils, car les seves obres eren refusades, perquè considerant-les els empresaris com a massa atrevides o innovadores, temien un risc econòmic. Fou el 1886 que estrenà la seva primera obra «La força del orgull», i